

Zarządzenie Nr. 9
Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad
z dnia 15 marca 2017 r.
w sprawie wytycznych bieżącego utrzymania oraz prowadzenia czynności
utrzymaniowych na drogach krajowych

Na podstawie § 4 ust. 2 pkt 1 załącznika Nr 1 do zarządzenia Nr 16 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 16 czerwca 2008 r. w sprawie nadania Regulaminu Organizacyjnego Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (z późn. zm.¹) zarządza się, co następuje:

§ 1.

1. W Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad wprowadza się do stosowania wytyczne odnośnie wymagań bieżącego utrzymania oraz prowadzenia czynności utrmaniowych na drogach krajowych, w tym na drogowych obiektach inżynierskich, stanowiące załącznik do zarządzenia.
2. Wytyczne, o których mowa w ust. 1, nie naruszają uregulowań zawartych w zarządzeniach Nr:
 - 1) 50 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 9 września 2015 r. w sprawie standardów zimowego utrzymania dróg krajowych, dla których zarządcą jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad;
 - 2) 53 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 13 października 2015 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych zimowego utrzymania dróg”;
 - 3) 56 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 17 listopada 2015 r. w sprawie wytycznych dokonywania objazdów dróg krajowych.

§ 2.

Zarządzenie dotyczy dróg krajowych, których zarządcą jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad.

¹ Zmiany wymienionego zarządzenia zostały wprowadzone zarządzeniami Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad: Nr 9 z dnia 31 marca 2009 roku, Nr 15 z dnia 28 kwietnia 2009 roku, Nr 21 z dnia 1 czerwca 2009 roku, Nr 26 z dnia 20 kwietnia 2010 roku, Nr 60 z dnia 17 czerwca 2010 roku, Nr 68 z dnia 22 czerwca 2010 roku, Nr 95 z dnia 29 października 2010 roku, Nr 100 z dnia 12 listopada 2010 roku, Nr 118 z dnia 30 grudnia 2010 roku, Nr 13 z dnia 28 lutego 2011 roku, Nr 24 z dnia 1 kwietnia 2011 roku, Nr 38 z dnia 21 czerwca 2011 roku, Nr 69 z dnia 22 listopada 2011 roku, Nr 2 z dnia 5 stycznia 2012 roku, Nr 8 z dnia 29 lutego 2012 roku, Nr 20 z dnia 28 czerwca 2012 roku, Nr 28 z dnia 24 sierpnia 2012 roku, Nr 6 z dnia 24 stycznia 2013 roku, Nr 22 z dnia 29 kwietnia 2013 roku, Nr 34 z dnia 28 czerwca 2013 roku, Nr 7 z dnia 7 lutego 2014 roku, Nr 25 z dnia 30 maja 2014 roku, Nr 37 z dnia 1 września 2014 roku, Nr 60 z dnia 18 grudnia 2014 roku, Nr 33 z dnia 28 kwietnia 2015 roku oraz Nr 52 z dnia 1 października 2015 r.

§ 3.

Do dróg lub ich odcinków:

- 1) utrzymywanych w modelu wskaźnikowym lub w innym dotychczasowym modelu zarządzania, dla których zawarte są umowy przez Skarb Państwa - Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, stosuje się wymagania, dotyczące utrzymania, określone w tych umowach;
- 2) dla których przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia wszczęto i nie zakończono postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego na ich utrzymanie, stosuje się wymagania, dotyczące utrzymania, określone w tym postępowaniu.

§ 4.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

GENERALNY DYREKTOR
DRÓG KRAJOWYCH I AUTOSTRAD

Krzysztof Kondraciuk

**WYTYCZNE BIEŻĄCEGO UTRZYMANIA ORAZ PROWADZENIA CZYNNOŚCI UTRZYMANIOWYCH NA DROGACH KRAJOWYCH,
W TYM NA DROGOWYCH OBIEKTACH INŻYNIERSKICH**

Do zadań zarządcy w ramach bieżącego utrzymania należy:

- 1) utrzymanie oznakowania pionowego i poziomego;
- 2) utrzymanie nawierzchni;
- 3) zapewnienie widoczności na skrzyżowaniach i łukach poziomych;
- 4) kontrola oznakowania i zabezpieczenia robót prowadzonych w pasie drogowym, mając na uwadze minimalizację ograniczeń w ruchu, jak również ryzyka wystąpienia zdarzeń drogowych;
- 5) utrzymanie odwodnienia korpusu drogowego;
- 6) utrzymanie urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego, zwanych dalej „brd”;
- 7) utrzymanie poboczy i pasów awaryjnych;
- 8) utrzymanie zieleni przydrożnej;
- 9) utrzymanie drogowych obiektów inżynierskich;
- 10) utrzymanie chodników i ścieżek rowerowych;

11) dbanie o utrzymanie estetyki pasa drogowego;

12) utrzymanie miejsc do ważenia pojazdów z wyłączeniem wag preselekcyjnych.

Poprzez prowadzenie czynności utrzymaniowych należy rozumieć działania mające na celu zapewnienie stanu technicznego drogi, zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale III oraz sprawności wszystkich jej elementów. Działania te polegają na wykonywaniu robót konserwacyjnych, porządkowych i innych zmierzających do zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego i wygody ruchu użytkowników.

Do działań, które należy wykonać w pierwszej kolejności, w zakresie bieżącego utrzymania, należy:

- 1) reagowanie na zauważone nieprawidłowości;
- 2) likwidacja zdarzeń w trybie awaryjnym lub ich zabezpieczenie i oznakowanie;
- 3) uzupełnienie ubytków, likwidacja powstałych uszkodzeń i spełnić nawierzchni w technologiach właściwych dla danego typu nawierzchni. W przypadku wystąpienia ubytków w nawierzchni zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego odcinki drogi z ubytkami należy niezwłocznie zabezpieczyć, oznakować a następnie dokonać naprawy;
- 4) zapewnienie kompletności, czytelności oraz widoczności oznakowania pionowego, poziomego i urządzeń brd – zgodnie z zatwierdzonym projektem organizacji ruchu;
- 5) wykonywanie prac porządkowych;
- 6) oczyszczenie i udrożnienie (lub odtworzenie) systemów odwodnienia.

Wszystkie prace utrzymaniowe powinny być realizowane zgodnie z wymaganiami określonymi w rozdziale III.

I. Roboty budowlane w pasie drogowym

W trakcie robót budowlanych w pasie drogowym zwanych dalej „robotami” należy, w szczególności:

- 1) dokonywać kontroli zgodności oznakowania i zabezpieczania robót prowadzonych w pasie drogowym z zatwierdzonymi projektami czasowej organizacji ruchu;
- 2) dokonywać kontroli zgodności wykonywania robót zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem;
- 3) podejmować działania minimalizujące utrudnienia dla ruchu drogowego. Roboty w pasie drogowym powinny być realizowane, w możliwie najkrótszym czasie (wielozmianowo) i na możliwie najkrótszych odcinkach;
- 4) aktualizować oznakowanie dla ruchu z tytułu prowadzonych robót. Z chwilą zakończenia robót lub przerw w ich wykonywaniu (np. w porze nocnej) należy każdorazowo usuwać lub zastępować na czas robót oznakowanie. W przypadku etapowego wykonywania poszczególnych warstw nawierzchni z dopuszczeniem na nich ruchu w dłuższym okresie czasu należy zapewnić tymczasowe oznakowanie poziome w okresie przejściowym.

II. Prace związane z utrzymaniem i prowadzeniem robót

- 1) przy planowaniu terminów wykonywania robót oraz opracowywaniu organizacji ruchu na czas ich prowadzenia należy uwzględnić:
 - a) analizę ruchu w szczególności dobowy rozkład ruchu,
 - b) okresy, w których występuje zwiększony ruch sezonowy lub weekendowy;
- 2) prace, których wykonanie w sposób szczególny wpływa na utrudnienia w ruchu, a technologicznie nie ma ograniczeń do wykonywania ich w porach zmniejszonego natężenia, powinny być wykonywane w tych porach, w szczególności w porze nocnej;
- 3) zaleca się, aby w porze nocnej wykonywane były prace takie jak:

- a) mechaniczne zamiatanie nawierzchni jezdni,
 - b) wymiana barier (w szczególności w pasach rozdziálu dróg klasy A i S),
 - c) regulacje studzienek w jezdni i innych elementów dróg na jezdni dwupasowej w terenach zabudowanych,
 - d) koszenie traw w pasach rozdziálu,
 - e) malowanie nawierzchni w terenach zabudowanych,
 - f) prace, których organizacja ruchu przewiduje zmniejszenie ilości pasów ruchu na drogach o SDR przekraczającym 20 000 poj./dobę,
 - g) inne prace, których wykonywanie w porze dziennej związane byłoby z utrudnieniami w ruchu pojazdów;
- 4) ustala się, że nieprawidłowości na drodze powinny być usunięte nie później niż w ciągu 48 godzin dla klasy dróg A i S oraz w ciągu 120 godzin dla klasy dróg GP i G od momentu ich stwierdzenia, za wyjątkiem zdarzeń awaryjnych, które należy wykonać zgodnie z pkt 6;
- 5) zdarzeniem awaryjnym jest w szczególności:
- a) uszkodzenie drogi i jej elementów uniemożliwiające bezpieczne z niej korzystanie, w tym ubytki nawierzchni $\geq 5\text{cm}$ głębokości, uszkodzenia drogowych obiektów inżynierskich, uszkodzenia barier ochronnych, balustrad, poręczy, ekranów, znaków drogowych, urządzeń oświetlenia drogi, uszkodzenia ogrodzeń, rozmycia skarp i poboczy,
 - b) uszkodzenie infrastruktury zlokalizowanej w sąsiedztwie drogi, które zagraża bezpieczeństwu na samej drodze,
 - c) pozostawianie na drodze elementów obcych, w tym porzuconych przedmiotów, rozsypanych materiałów sypkich, rozlania cieczy bądź substancji mogących spowodować poślizg pojazdów, martwych zwierząt, połamanych gałęzi i pni powalonych drzew, uszkodzonych elementów drogi oraz innych elementów mogących stwarzać zagrożenie dla ruchu na drodze;
- 6) prace wykonywane w trybie awaryjnym powinny być realizowane w dwóch etapach:
- a) etap I – zabezpieczenia miejsca zdarzenia.

Zabezpieczenie miejsca zdarzenia powinno być rozpoczęte w czasie nie dłuższym niż 60 minut dla klasy drogi A i S oraz w czasie nie dłuższym niż 120 minut dla klasy GP i G od momentu otrzymania zgłoszenia. Zabezpieczenie powinno być wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz bezpieczeństwo konstrukcji,

b) etap II – likwidacja zagrożenia.

Likwidację zagrożenia należy dokonać w czasie niezbędnym do jego realizacji i adekwatnym do skali awarii. Niezależnie jednak od długości czasu trwania należy trwale zabezpieczyć miejsce zdarzenia do czasu, aż zagrożenie zostanie całkowicie usunięte.

7) mycie istniejącego oznakowania pionowego jest:

a) kompleksowe - mycie 2 razy w roku,

b) interwencyjne - mycie w terminie do 24 godzin od momentu stwierdzenia zabrudzenia oznakowania;

8) mycie ekranów przeźroczystych, akustycznych i osłon przeciwhlapaniowych oraz poręczy jest:

a) kompleksowe - pozimowe mycie 1 raz w roku,

b) interwencyjne - w terminie do 7 dni od momentu stwierdzenia zabrudzenia elementu w okresie letnim, natomiast w okresie zimowym według potrzeb;

9) roboty konserwacyjne (remonty częściowe) powinny być wykonywane w ramach określonych przedmiarem zakresów i rodzajów robót, wskazanych w zakresie zaakceptowanym indywidualnie dla każdego obwodu drogowego przez Dyrektora Oddziału lub Zastępcę Dyrektora Oddziału ds. Zarządzania Drogami i Mostami.

Roboty konserwacyjne (remonty częściowe) „kompleksowe” powinny być realizowane w terminach ustalanych przez Dyrektora Oddziału lub Zastępcę Dyrektora Oddziału ds. Zarządzania Drogami i Mostami, przy czym:

- roboty konserwacyjne (remonty częściowe) wiosenne należy zakończyć do 15 czerwca każdego roku,

- roboty konserwacyjne (remonty częściowe) jesienne należy zakończyć do 31 października każdego roku.

Roboty konserwacyjne (remonty częściowe) za wyjątkiem zdarzeń awaryjnych nie powinny być prowadzone w okresie wakacyjnym.

W każdym miesiącu poprzedzającym rozpoczęcie robót konserwacyjnych, w terminach ustalonych przez Dyrektora Oddziału lub Zastępcę Dyrektora Oddziału ds. Zarządzania Drogami i Mostami, i każdego roku należy dokonać przeglądu stanu nawierzchni i wyspecyfikować miejsca, w których powinny być wykonane roboty wraz z fizycznym wyznaczeniem tych miejsc na nawierzchni;

10) roboty konserwacyjne (remonty cząstkowe) „doraźne” należy wykonywać na bieżąco, w każdym przypadku kiedy stwierdzony zostanie ubytek nawierzchni zagrażający bezpieczeństwu ruchu drogowego, o głębokości większej niż 3cm.

Naprawy nawierzchni należy dokonywać tak, aby ubytek został trwale uzupełniony przy czym do niezbędnych prac zabezpieczających należy przystąpić bezzwłocznie, poprzez oznakowanie i ewentualnie niezbędną naprawę doraźną np. masą mineralno-asfaltową na zimno wykonaną w terminie nie dłuższym niż 48 godzin od momentu stwierdzenia.

Naprawy docelowe należy dokonywać masą na gorąco bezzwłocznie w sprzyjających warunkach atmosferycznych;

11) prace związane z oznakowaniem poziomym należy realizować jako:

- niezbędną odnowę oznakowania poziomego – realizowaną w okresie do 15 czerwca każdego roku,
- doraźne całoroczne utrzymanie oznakowania poziomego – realizowane w ciągu całego roku.

III. Wymagania dla czynności utrzymaniowych

<u>Czynność utrzymaniowa</u>	<u>Warunki realizacji i efekty do osiągnięcia</u>
ROBOTY KONSERWACYJNE	
Roboty konserwacyjne nawierzchni	- nawierzchnia jezdni na całej powierzchni utwardzonych elementów drogi (również na drogowych obiektach inżynierskich), jest pozbawiona ubytków, wykruszeń i spełnia zagrożających bezpieczeństwu ruchu drogowego o głębokości ponad 3cm, - wykonano roboty konserwacyjne w pełnym zakresie i w określonym terminie, - wykonano roboty w trybie awaryjnym z naprawami nawierzchni niezwłocznie w terminie do 48 godzin, - naprawy są wykonane zgodnie ze „sztuką budowlaną” (m.in. szczególnie wypełnione spękania, krawędź łąty przylega do krawędzi istniejącej nawierzchni, łąta tworzy jedną płaszczyznę z sąsiadującą powierzchnią jezdni).
Roboty konserwacyjne nawierzchni chodników, ścieżek rowerowych	- nawierzchnia chodnika, ścieżki rowerowej jest na całej powierzchni pozbawiona ubytków lub spękań zagrażających bezpieczeństwu użytkowników.
Roboty konserwacyjne nawierzchni dróg dojazdowych/serwisowych	- wszelkie stwierdzone nieprawidłowości zostały usunięte (dotyczy pierwszego miesiąca każdego kwartału), - wszelkie zagrożenia występujące na nawierzchni zostały zabezpieczone lub naprawione awaryjnie w terminie do 48h po uzyskaniu wiedzy o ich występowaniu a naprawy docelowe wykonane w terminie do 30 dni od momentu stwierdzenia nieprawidłowości, - została wykonana okresowa kontrola stanu nawierzchni (dotyczy każdego ostatniego miesiąca kwartału).
UTRZYMANIE ELEMENTÓW W PASIE DROGOWYM	

Utrzymanie oznakowania poziomego	– niezbędna odnowa oznakowania cienkowarstwowego oraz grubowarstwowego została wykonana w terminie do 15 czerwca każdego roku, – malowanie w miejscach wytartych jest na bieżąco uzupełniane, – oznakowanie czyste, czytelne, bez przetarć, dobrze widoczne w dzień i w nocy. Oznakowanie spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach.
Utrzymanie punktowych elementów odblaskowych	– w ciągu całego roku brakuje nie więcej niż 10% faktycznej ilości elementów odblaskowych na kontrolowanym odcinku. Brakującą ilość należy uzupełnić w czasie nie dłuższym niż 7 dni od stwierdzenia braków.
Utrzymanie istniejącego oznakowania pionowego – znaki i tablice	– oznakowanie jest kompletne, tzn. znaki ustawione zgodnie z zatwierdzoną stałą organizacją ruchu, – barwa i odblaskowość lica znaków zgodna z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, – słupki znaków ustawione w pionie, – tarcze znaków na wymaganej wysokości określonej w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 3 lipca 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla znaków i sygnałów drogowych oraz urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego i warunków ich umieszczania na drogach, – od poziomu jezdni (zachowana jest skrajnia pionowa i pozioma), – konstrukcje nośne zgodne z projektem wykonawczym, bez uszkodzeń, elementy mocujące nie są skorodowane.
Utrzymanie barier ochronnych	– bariery są ustawione zgodnie z projektem stałej organizacji ruchu, – odcinki barier są ciągłe, nie dopuszcza się występowania przerw w ciągłości bariery spowodowanych uszkodzeniem mechanicznym, – nie występują uszkodzone elementy w tym elementy odblaskowe, oraz elementy nie połączone ze sobą w sposób trwały, – bariery posiadają zachowany warunek równości geometrycznej, nie dopuszcza się

	odchylenia płaszczyzny barier, - przegląd elementów barier szybko i łatwo rozbieralnych wraz z oczyszczeniem wszystkich połączeń minimum raz do roku najpóźniej do końca czerwca.
Utrzymanie poduszek zderzeniowych i terminali zderzeniowych	- wszystkie poduszki i terminale zderzeniowe są kompletne, bez śladów uszkodzeń mechanicznych, - przegląd elementów minimum raz na kwartał.
Utrzymanie ekranów akustycznych i przeźroczystych	- ekrany bez ubytków, uszkodzeń oraz nie wykazują prześwitu pod podwaliną, - kompleksowy przegląd stanu technicznego i usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w terminie do 30 września każdego roku.
Utrzymanie osłon przeciwichlapaniowych, przeciwporażeniowych	- osłony są kompletne, nieuszkodzone, - elementy osłon i ich mocowania bez widocznych śladów korozji, - kompleksowy przegląd stanu technicznego i usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości w terminie do 30 września każdego roku.
Utrzymanie poręczy ochronnych i balustrad	- poręcze i balustrady są kompletne i niezdeformowane, - powłoki ochronne elementów stalowych bez uszkodzeń i widocznych śladów korozji, - elementy mocujące kotwy kompletne, bez widocznych śladów korozji, - niezbędna odnowa powłok ochronnych została wykonana zgodnie z terminem do 30 czerwca każdego roku.
Utrzymanie wygradzeń i ogrodzeń	- ciąg wygradzeń nie wykazuje wad, usterek lub ubytków, tworzy ciągłą barierę, bez przerw, widocznej korozji. Elementy ogrodzenia bez odchylen od pionu (odchylenie płaszczyzny siatki nie większe niż 5 stopni od pionu), - na bieżąco, w miarę zaistnienia potrzeby.
Utrzymanie osłon przeciwoślńieniowych	- ciągi osłon są kompletne, osłony są stabilnie zamocowane, proste i łącznie tworzące jednolitą efektywną powierzchnię ochrony przeciwoślńieniowej, - na bieżąco, w miarę zaistnienia potrzeby.
Utrzymanie punktów referencyjnych na jezdni	- wszystkie punkty referencyjne są oznaczone w sposób prawidłowy, - punkty referencyjne wymagające wymiany na jezdni zostaną wymienione w terminie do 15 czerwca każdego roku.

Utrzymanie słupków referencyjnych (odnowienie oznakowania, wymiana zniszczonego)	- wszystkie słupki referencyjne są prawidłowo oznaczone i system jest kompletny, - niezbędne oznaczenia słupków referencyjnych zostały odnowione w terminie do 15 czerwca każdego roku .
Utrzymanie słupków pasa drogowego	- słupki pasa drogowego są kompletne (na odcinkach o wyznaczonej granicy pasa drogi), - słupki pasa drogowego są proste i trwale ustabilizowane w gruncie.
Utrzymanie osłon zabezpieczających U-15b	- osłony są kompletne i w pełni sprawne technicznie, - kontrola i usuwanie stwierdzonych nieprawidłowości na bieżąco.
Utrzymanie oznakowania azyli w ciągu dróg	- oznakowanie azyli jest kompletne i prawidłowo zamocowane w nawierzchni, - kontrola i usuwanie stwierdzonych nieprawidłowości na bieżąco.
Mycie istniejącego oznakowania pionowego – znaki i tablice	- znaki i tablice zostały kompleksowo umyte 2 razy w roku, - znaki i tablice zostały interwencyjnie umyte w ciągu 24 godzin od momentu stwierdzenia zabrudzenia oznakowania, - znaki i tablice znaków są czyste, czytelne, dobrze widoczne w dzień i w nocy, konstrukcje czyste, bez graffiti, - lica znaków i tablic w okresie zimowym są odśnieżone i wolne od lodu.
Mycie ekranów akustycznych i osłon przeciwhlapaniowych	- ekrany akustyczne i osłony przeciwhlapaniowe zostały umyte kompleksowo w terminie pozimowego mycia 1 raz w roku lub według otrzymanej instrukcji obsługi, - interwencyjne mycie zanieczyszczonych ekranów akustycznych i osłon przeciwhlapaniowych w terminie do 7 dni od stwierdzenia patrolu drogi, - ekrany i osłony przeciwhlapaniowe są czyste, pozbawione zabrudzeń eksploatacyjnych, graffiti i elementów reklam.
Mycie poręczy ochronnych i balustrad	- wszystkie poręcze ochronne oraz balustrady zostały umyte 1 raz w roku (w terminie do 15 czerwca każdego roku).
Mycie całej konstrukcji ustrojów nośnych i podpór obiektów nad drogami	- raz w roku, w terminie do 15 czerwca każdego roku, - usunięcie z mytych powierzchni zanieczyszczeń pogarszających ich wygląd oraz usunięcie zanieczyszczeń szkodliwych dla betonu, zbrojenia lub stali, czyli przede wszystkim usunięcie błota, brudnych zacieków i przebarwień, soli, olejów, smarów oraz

	produktów korozji betonu i stali.
Mycie elementów konstrukcyjnych i wyposażenia drogowych obiektów inżynierskich	- usunięcie z mytych powierzchni zanieczyszczeń pogarszających ich wygląd oraz usunięcie zanieczyszczeń szkodliwych dla betonu, zbrojenia lub stali, czyli przede wszystkim usunięcie błota, brudnych zacieków i przebarwień, soli, olejów oraz smarów, - usunięcie produktów korozji ługującej (zacieków i wykwitów soli) oraz czynników mogących wywoływać korozję biologiczną elementu, - raz w roku, najpóźniej w terminie do 30 czerwca każdego roku. (W przypadku obiektów niewyposażonych w krawężniki, gzymsy należy myć części, w miarę potrzeb, każdorazowo po stwierdzeniu zanieczyszczeń spowodowanych zaciekami z pomostu i nie rzadziej niż raz na kwartał).
Utrzymanie odwodnienia liniowego	- elementy odwodnienia liniowego są kompletne, nie posiadają uszkodzeń, betonowe elementy nie posiadają wykruszeń, a system w pełni spełnia funkcję odwadniania korpusu drogi, - ciągi odwodnienia są czyste, pozbawione zanieczyszczeń ograniczających spływ wody, - elementy pokryw studni i wpustów ulicznych są kompletne i całe, - elementy rowów pozbawione namotu i innych zanieczyszczeń ograniczających spływ wody, - nieprawidłowości usuwane na bieżąco, w miarę potrzeb, - wszystkie przepusty są drożne ze światłem min. 90 % oraz czyszczenie przepustów minimum dwa razy roku w terminach do 15 czerwca i 15 października każdego roku.
Utrzymanie poboczy dróg	- pobocza pozbawione są rozmyć, zniszczeń i śladów rozjechań, - nieprawidłowości usuwane na bieżąco, w miarę zaistniałych potrzeb.
Czyszczenie urządzeń dylatacyjnych	- w zależności od rodzaju urządzenia dylatacyjnego, brak zanieczyszczeń: • w bruzdach i zagłębieniach urządzenia dylatacyjnego strefy przejazdowej oraz strefy chodnikowej i wyniesionego pobocza technicznego, • we wszelkich szczelinach oraz wnękach dylatacyjnych, • w fartuchach, rynnach i rurach spustowych odwodnienia otwartych urządzeń dylatacyjnych (palczastych), - czyszczenie pod blachami maskującymi szczeliny dylatacyjne, - oczyszczone wolne przestrzenie między ściankami zapiecznymi przyczółków i tylnymi

	(pionowymi) ścianami elementów ustrojów nośnych (poprzecznic, dźwigarów, płyt pomostu), - przepłukane wodą pod ciśnieniem oczyszczone z zanieczyszczeń wkładki gumowe dyfuzji modułowych, - umyte blachy maskujące, - bieżące usuwanie brudnych zacieków z elementów podpór oraz z elementów ustrojów nośnych tj. ewentualnych skutków wywołanych przeciekami wody przez nieszczelne urządzenia dyfuzyjne, - na bieżąco, w ramach potrzeb, nie rzadziej niż raz na kwartał.
Utrzymanie separatorów i piaskowników wraz z utylizacją zanieczyszczeń	- separatory są, czyste, drożne pozbawione zanieczyszczeń ograniczających efektywność systemu odwodnienia, - na bieżąco usuwać nagromadzone zanieczyszczenia.
Utrzymanie zbiorników retencyjnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	- zbiorniki retencyjne są, czyste, pozbawione zanieczyszczeń, skarpy zbiornika wykoszone, - na bieżąco usuwać nagromadzenia wokół zbiornika i samym zbiorniku.
Czyszczenie elementów konstrukcyjnych obiektu	- usunięcie produktów korozji ługującej (zacieków i wykwitów soli) oraz czynników mogących wywoływać korozję biologiczną elementu, - w miarę potrzeb i nie rzadziej niż raz na rok, najpóźniej do 30 czerwca każdego roku, - usuwanie ptasich odchodów z elementów konstrukcyjnych ustroju nośnego powinno być realizowane minimum raz na kwartał.
Usuwanie skutków zdarzeń losowych – rozsypanych ładunków z samochodów, porzuconych przedmiotów i rozlanych ładunków samochodów	- podjęte są działania zgodnie z zasadami: Usuwanie wszelkich przedmiotów, które mogą stanowić zagrożenie dla użytkowników drogi pozostawionych w obszarze pasów ruchu i pasów awaryjnych lub na poboczu/chodniku, z powiadomieniem odpowiednich służb. Przedmioty niemożliwe do natychmiastowego usunięcia powinny zostać bezzwłocznie zabezpieczone i oznakowane do czasu przybycia odpowiednich służb lub sprzętu. Odpady i materiały ropopochodne (powstałe w wyniku zdarzeń drogowych i pozostawione przez służby ratownicze w pasie drogowym) należy usunąć przy użyciu odpowiednich środków zgodnie z obowiązującymi przepisami. Czas na usunięcie zagrożeń z drogi: w ciągu 24 godzin, a zabezpieczenie miejsca zdarzenia 60 minut.

Zbieranie zanieczyszczeń organicznych i nieorganicznych z pasa drogowego wraz z utylizacją	- pas drogowy na całej szerokości wolny jest od zanieczyszczeń. Usuwanie martwych zwierząt (zgodne z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 poz. 21, z późn. zm.) z pasa drogowego natychmiast po ich zauważeniu lub otrzymaniu informacji. Postępowanie w przypadku żywych i rannych zwierząt należy prowadzić w oparciu o obowiązujące przepisy, w szczególności zgodnie z ustawą z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856, z późn. zm.) oraz ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2015 r. poz. 1651, z późn. zm.) oraz aktami wykonawczymi do tych ustaw," - na bieżąco, w miarę potrzeby, - czas na usunięcie zagrożenia z drogi: w ciągu 24 godzin, a zabezpieczenie miejsca zdarzenia 60 minut.
ZIELEŃ W PASIE DROGOWYM	
Ręczne i mechaniczne koszenie roślinności niskiej, z wyłączeniem pnączy	- koszenia z wyłączeniem funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najściślej i migracji) odbywać się będą w ściśle określonych terminach z zachowaniem zakresu prac charakterystycznego dla każdego terminu. Wysokość trawy po koszeniu – do 5 cm od powierzchni gruntu. Całkowity czas trwania jednego etapu nie może być większy niż 2 tygodnie (14 dni kalendarzowych dla klasy drogi A i S oraz 21 dni kalendarzowych dla klasy GP i G). Skoszoną trawę należy usunąć i zutylizować, 4 koszenia w ciągu roku (2 całe + 2 częściowe). Terminy i zakresy określone przez Oddział - w obrębie funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najściślej i migracji) nie wykasza się roślinności niskiej w strefach najściślej i migracji na przejściach górnych i dolnych, - nie wykasza się roślinności nadbrzeżnej wzdłuż cieków, rzek.
Usuwanie oraz chemiczne zwalczanie roślinności niepożądaną (chwasty, samosiejki, itp.) z obszarów nasadzeń zieleni pełniących funkcje ozdobne i ochronne	- powierzchnie skupin zostały wypielone w terminie określonym jak dla kompleksowego koszenia traw, - na bieżąco w miarę potrzeb, - dopuszcza się stosowanie selektywnych środków chemicznych w miesiącu czerwiec i październik.

Formowanie żywopłotów, odchwaszczanie podłoża z uporządkowaniem terenu i odwiezieniem gałęzi	- powierzchnie żywopłotów zostały uformowane i oczyszczone we wskazanym zakresie zgodnie ze sztuką ogrodniczą, - na bieżąco w miarę potrzeb.
Zwalczanie gatunków inwazyjnych	- kompleksowe zwalczanie z wyłączeniem funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji) w momencie pojawienia się, - w obrębie funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji) w okresie lipiec – sierpień coroczny przegląd obszaru stref migracji oraz najść i usuwanie gatunków w miarę ich pojawiania się.
Odmłodzenie lub formowanie korony drzew	- z wyłączeniem funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji) wskazane drzewa zostały uformowane w określonym zakresie w okresie spoczynku (tj. od 16 października do końca lutego), - w obrębie funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji) a) na przejściach górnych wysokość roślinności drzewiastej należy kształtować w taki sposób, aby nie przekraczała 2 – 2,5 m – tj. była zbliżona do wysokości ogrodzeń/osłon antyolśnieniowych oraz nie ograniczała możliwości dokonywania kontroli przez służby utrzymaniowe, b) na przejściach dolnych roślinność drzewiastą, należy usuwać w miejscach, gdzie jej pozostawienie mogłoby doprowadzić do naruszenia lub zawilgocenia obiektu np. w okolicach podpór, stożków, bezpośrednie sąsiedztwa konstrukcji; należy ją kształtować w sposób zachowujący odpowiednią odległość korony drzewa od znajdującego się w jego sąsiedztwie obiektu. W przypadku zadrzewień tworzących łącznie z konarami i liśćmi prześwit mniejszy niż 4 -5 metry od krawędzi gzymsu należy wykonać zdecydowaną redukcję korony drzewa, c) dopuszcza się ogławianie, podcinanie, przycinanie oraz inne formy kształtowania wysokości i pokroju roślinności drzewiastej, tak aby ograniczyć jej wzrost – w zależności od miejscowych uwarunkowań i typu przejścia, d) materiału pochodzącego z wykoszeń, ogławiania itp. nie usuwa się z terenu przejść - dopuszcza się jego zrębkowanie czy też rozrzucenie na powierzchni przejść lub układanie w niewielkie stosy, e) czynności wykonywać w terminie październik – marzec po zakończeniu sezonu

	wegetacyjnego i zakończeniu sezonu lęgowego raz na 2 - 3 lata.
Utrzymanie ciągów ogrodzeń ochronnych z wyłączeniem ogrodzeń dogęszczających dla małych zwierząt w tym płazów	- w obrębie funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji) wykasza się roślinność zielną do wysokości maksymalnej 10 cm, w pasie o szerokości do 20 cm po obu stronach ogrodzenia, - dopuszcza się używanie środków chemicznych w miesiącach czerwiec i październik, w pasie o szerokości do 20 cm po obu stronach ogrodzenia zarówno w obrębie funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt jak i z wyłączeniem funkcjonalnego obszaru przejść dla zwierząt (strefy najść i migracji), - czynności wykonywać w miarę potrzeby, w miesiącu czerwiec – październik.
UTRZYMANIE CZYSTOŚCI W PASIE DROGOWYM	
Utrzymanie czystości oraz estetyki	1) sprzątanie pozimowe - wszystkie prace po zimowym utrzymaniu zostaną wykonane w terminie określonym przez Dyrektora Oddziału lub Zastępcę Dyrektora Oddziału ds. Zarządzania Drogami i Mostami: nie później niż do końca czerwca każdego roku (uzależnione od warunków atmosferycznych), - powłoki malarskie urządzeń zabezpieczenia ruchu odnowione, o ile występują takie potrzeby; 2) bieżące utrzymywanie czystości w pozostałym okresie - odcinek drogi na całej długości i na wszystkich jej elementach pozbawiony jest piasku i innych zanieczyszczeń, - na całej powierzchni pasa drogowego brak jest nieczystości organicznych i nieorganicznych, - nawierzchnia dróg (w szczególności w strefie przykrawężnikowej) oraz nawierzchnia zamkniętych przejazdów awaryjnych w pasie rozdziálu wolna od zanieczyszczeń, zanieczyszczenia usunięte na bieżąco, w miarę potrzeby, - obiekty mostowe bez zanieczyszczeń nagromadzonych w załomach wystających elementów konstrukcji lub elementów wyposażenia, zanieczyszczenia usunięte w miarę

	potrzeby nie rzadziej niż raz w miesiącu.
URZYMAMANIE ELEMENTÓW DROGOWYCH OBIEKTÓW INŻYNIERSKICH	
Uzupełnienie lub naprawa uszczelnień styków między elementami	- styki między krawężnikami oraz między krawężnikami a elementami chodnikowymi i nawierzchnią szczelne, bez ubytków, - styki między prefabrykatami chodnikowymi, prefabrykatami gzymsowymi szczelne, bez ubytków, - utrzymanie w miarę zaistnienia potrzeby.
Likwidacja lokalnych ubytków i wykruszeń w elementach betonowych drogowych obiektów inżynierskich	- elementy betonowe monolitycznych konstrukcji mostowych, belek gzymsowych, elementów podpór i fundamentów bez wykruszeń i lokalnych ubytków, - utrzymanie w miarę zaistnienia potrzeby.
Utrzymywanie w sprawności technicznej dylatacji mostowej	- śruby mocujące elementy dylatacji kompletne, bez uszkodzeń, bez śladów korozji, wymienione najpóźniej do 30 czerwca każdego roku, - elementy gumowe dylatacji przetarte gliceryną najpóźniej do 30 czerwca każdego roku, - śruby w połączeniach dylatacji blokowych, modułowych i palczastych są dokręcone (brak luzów), - elementy dylatacji blokowych, modułowych i palczastych są kompletne, - styki elementów pomostu z elementami urządzeń dylatacyjnych szczelne, bez ubytków, - elementy systemu odwodnienia dylatacji palczastych (fartuchów oraz ich zakotwień) bez uszkodzeń, - styki urządzeń dylatacyjnych z warstwami nawierzchniowymi uszczelnione, - bitumiczne przykrycia dylatacyjne bez spękań i rozszczelnień, - pozostałe elementy na bieżąco, w miarę zaistnienia potrzeby.
Utrzymywanie sprawności technicznej łożysk	- łożyska toczne lub ślizgowe są posmarowane, - połączenia śrubowe w konstrukcjach łożysk dokręcone, bez zbędnych luzów, - konstrukcja łożyska kompletna bez skorodowanych łączników, - utrzymanie w miarę zaistnienia potrzeby.

Utrzymywanie elementów odwodnienia obiektu	- połączenia rur odwodnienia szczelne, - wpusty wyposażone w kratki ściekowe, kompletne (bądź doraźnie zabezpieczone), - kanalizacja deszczowa kompletna i bez uszkodzeń, - elementy prefabrykowanych, skarpowych ścieków odwadniających bez wzajemnych przemieszczeń bez uszkodzeń oraz bez ubytków w uszczelnieniu pomiędzy nimi, - utrzymanie, w miarę zaistnienia potrzeby.
Utrzymywanie skarp i stożków przy obiektowych	- stożki i skarpy bez lokalnych wyrw, zapadlisk i ubytków ziemi, - elementy prefabrykowane umocnień stożków i skarp stanowią jedną płaszczyznę, bez uskoków i nierówności, - styki między prefabrykatami umocnień i skarp uszczelnione i bez pęknięć, - elementy umocnień skarp i stożków bez śladów podmycia, - schody skarpowe oraz prefabrykaty konstrukcji oporowych betonowych bez lokalnych ubytków i wykruszeń, - siatki koszy i materace gabionowe z kompletnym wypełnieniem, bez uszkodzeń, - utrzymanie w miarę zaistnienia potrzeby.
INNE	
Utrzymanie miejsc do ważenia pojazdów ciężarowych	- stanowisko spełnia wszystkie wymagania dotyczące miejsc do ważenia pod kątem stanu nawierzchni (w tym równości nawierzchni), wnek wagowych, malowania, - nawierzchnia parkingu pozbawiona jest ubytków, wykruszeń i spękań zagrażających bezpieczeństwu ruchu drogowego i wyłaczająca miejsce do ważenia z użytkowania z punktu widzenia zgodności z warunkami określonymi w przepisach szczególnych, - w obrębie parkingu zachowana jest estetyka otoczenia, brak jest śmieci, kosze są opróżnione, nawierzchnia pozamiatana, pas drogowy w obrębie parkingu wykoszony na wymaganą minimalną szerokość, - utrzymanie na bieżąco, w miarę potrzeb, - kontrola co najmniej dwa razy w roku – pierwszy przegląd do końca lutego, drugi do końca września każdego roku.
Utrzymanie parkingów w zarządzie GDDKiA	- nawierzchnia parkingu (w części jezdni i elementów chodnikowych) jest czysta, - w obrębie parkingu zachowana jest estetyka otoczenia, brak jest śmieci, kosze są opróżnione, nawierzchnia pozamiatana, pas drogowy w obrębie parkingu wykoszony na wymaganą minimalną szerokość,

	- toalety czyste, opróżnione w miarę potrzeb, - utrzymanie w miarę potrzeby.
Utrzymanie na obiektach elementów metalowych (oczyszczenie z rdzy, gruntowanie miejsc skorodowanych, malowanie farbą podkładową i nawierzchniową)	- prace zostały wykonane w miarę zaistnienia potrzeby, - elementy bez śladów rdzy i korozji, zabezpieczone farbą podkładową i nawierzchniową.
Utrzymanie innych elementów betonowych – oczyszczenie powierzchni, gruntowanie, malowanie farbą nawierzchniową	- prace zostały wykonane w terminie do 30 września każdego roku, - powierzchnia równa, bez wykruszeń (dotyczy nowych obiektów), ubytków, pomalowana w miejscach tego wymagających.

